

Mørke

tidende

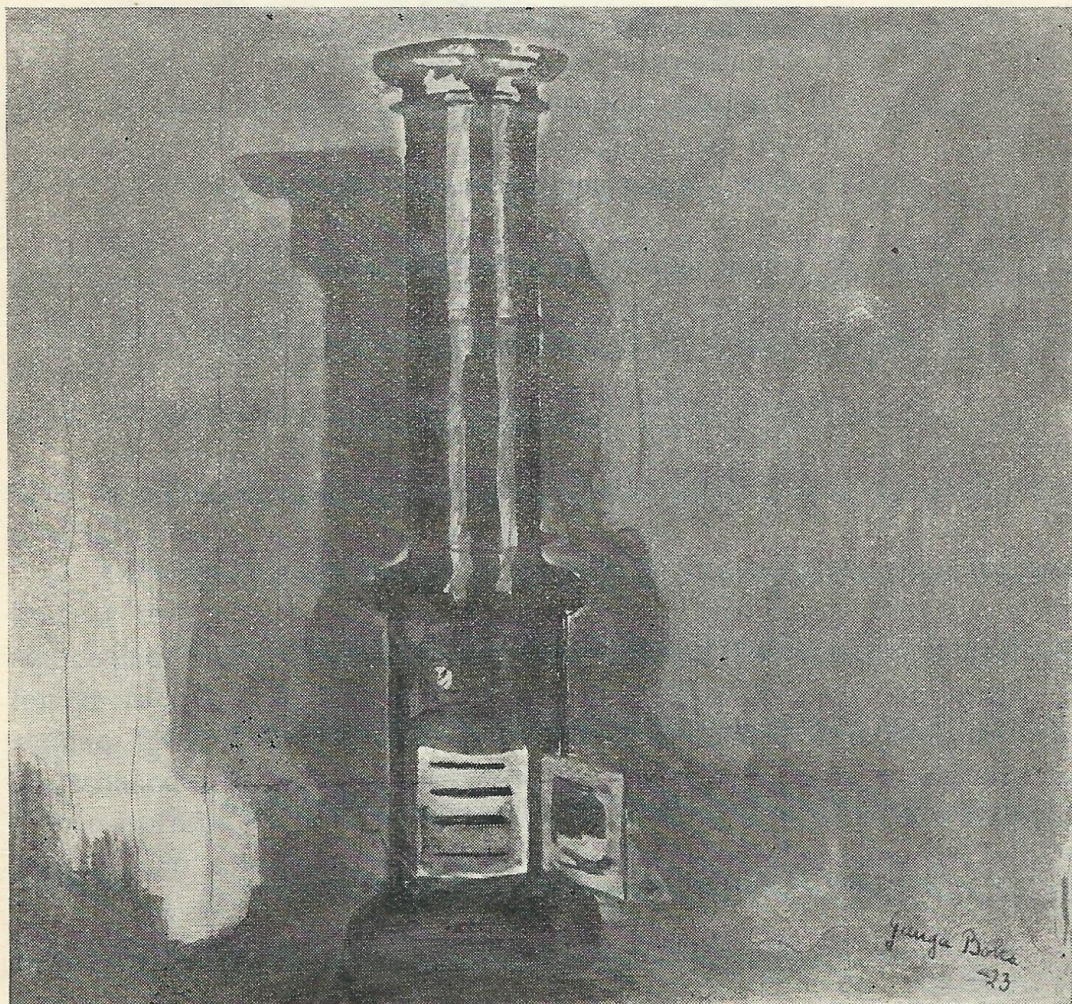
1. aargang.

Nr. 5.

Utkommer i Longyear City
1 gang maanedlig.
Eneste illustrerte blad.

13. januar 1923

Annoncepriser:
5 Spitsbergen-kroner pr. km.
÷ 100 % rabat.

Et gjenskin på den røde væg av glør
fra en kulsort ovn med åpen dør.

Det er liv der flammer op paany
efter hundred tusen år i bjergets ly.

Nytaarsnyet,
nytaarsgryet,
født var aaret
fagert baaret,
sind forynget,
alt som tynget feiet bort av lyse tanker,
ungt var aaret, freidig glæden,
fylt med haab kom nytaarsfreden,
solfylt stod vi ut av leden.

*

Vintren gik, og fuglekvidder
lød i li og lød paa vidder.
Lyse nætter, glade minder,
blomsterduft og muntre kvinder,
nye løfter, hjertet svulmet,
der blev fyr hvor før det ulmet.
Der sprang sommer ut av vaaren
og av gryet steg en morgen —
mere skjøn end nogensinde,
stolttere end noget minde,
vugget frem som blaaklar bølge
— og det varme, glade følge
toget frem mot farvepragten
løvfaldstid med regnbudragten.

*

Stormen hyler, mørket ruger,
ugjort gjerning sindet knuger.
Godt begyndt, men meget brustet,
mangt av friskt fortidlig rustet.
Tanken farer gjennom aaret,
søker lægedom for saaret,
hører klagen: „hvorfor ikke?“
spørger „hvorfor“, svarer ikke.

*

Saa er gamleaaret runden
og paany har løftestunden
banket paa hos hver og en —
Nyaar kommer skjær og ren

jager bort det gamle, sure,
river ned de kolde mure,
holder bægre freidig hævet,
toner linjen gennem strævet —
Denne linje som skal holde
varmen hellig ved den kolde
isbelagte nordpolsstrand.

*

Nytaarsnyet,
nytaarsgryet,
født er aaret,
fagert baaret,
sind forynget,
alt som tynger feier lyse tanker bort.
Nyt er aaret, freidig glæden,
fyldt av haab er nytaarsfreden,
solfyldt staar vi ut av leden.

*

*

*

Hah! — som Wergeland saa smukt sier — hvor skjønt klinger ikke dette storlagede epos (o: digterverk) som „Mørketidende“ ved aarsskiftet ser sig istand til at servere for sine læsere. — Det er redaktionen en glæde at kunne meddele at diktet er uttænkt og utskrevet av en av bladets mest fremragende og fasteste medarbeidere.

Det er os likeledes en eliksir (o: tilfredsstillelse) et kunne meddele vore abonnenter at efter gamle folks mening skal der ikke være forefaldt noget lignende her i byen tidligere.

Alt dette og mer av vers og vits (o: humoristiske ting) formaar kun et organ som „Mørketidende“ — og det tiltrods for at vor bys smudsblad (der i parentes bemærket er saa beryktet, at vi kvier os for at ta dets virkelige navn ind i nytaarsnummeret) har forsøkt at stænke til vort ærede blad. — Vi kan i denne forbindelse meddele underhaanden at det „unævneliges“ saakaldte redaktør har anskaffet sig et par hørerør, hvormed han efter sigende belurer intime privatsamtaler mellem den amerikanske vicekonsul i Honolulu og hans frue, og at han endog dermed holder sig underrettet om hvad telegrafdirektøren i Green Harbour har til frokost om middagen.

Tiltrods for dette sier vi, føler vi os forvisset om at publikum vil vite at sette værd paa et blad som vort der redigeres ut fra et saavel upolitisk som principløst (o: loyalt) synspunkt ogsaa i det kommende aar, og hvis medarbeidere alle har glimrende attester for sin moralske

vandel — efter sigende de bedste som er at opdrive paa disse kanter av landet.

Med saadanne medarbeidere sier det sig selv at det er let at finde en utvei. — Endog en mindre god avis end vor vilde bli tilfredsfuldt betjent av slike individer.

Det er derfor en lettelse for redaktøren — nu da vi alt er kommet langt ut i næste aar — at utbringe en tak til samtlige medkorrespondenter og arbeidere utenfor og indenfor trykkeriet — og samtidig hæve glasset for helse og fremdrift i det nye aar; et ønske som ogsaa bedes debiteret av bladets holdere baade fjernt og nær.

Det kan heller ikke undgaaes at vi en dag som idag alle med omhu mindes de mænd som var med og startet vort bladforetagende, og som i arbeide og sved var med og hjalp os med tanker og tegninger.

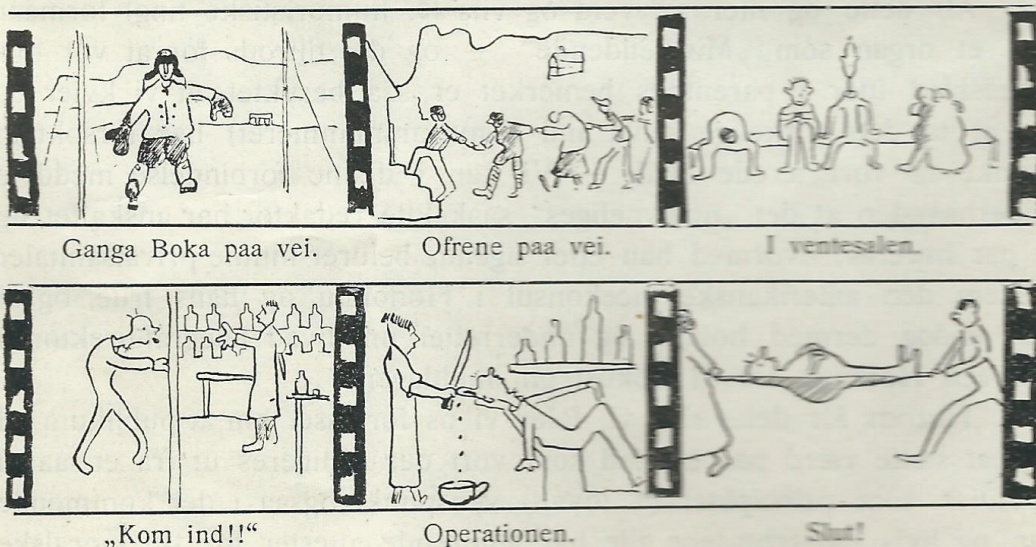
Naar vi nu tar et fremblik viser det sig at „Mørketidende“ har en stor missionsvirksomhet her i landet, og da vi er beliggende i selve hovedstaden og netop er gaat til anskaffelse av en moderne rotationsfyldepen — antar vi med frimodighet at bladet vil klarere opgaven. Dette saa meget mer som en viss smudsperson har set sig nødsaget til at agjøre veirprofet for at holde underballancen stangen.

Med ønsket om et nyt aar og tak for det gamle overantvorder vi herved „Mørketidende“s læsere til det rikholdige stoff som det altid har været vort ærede blads agt at levere.

Red.

Blo'mandag i Longyear City.

Siste filmsukces.

Fødselsdagsbarnene. I.

90-25

Av redaktøren jeg blev sendt:
Faa kapteinens ord paa prent!
Han geburtsdag feiret har,
det var vist den 2den januar.
Jeg ilet straks til kaptein Lundh
og fandt ham i en liten blund.
Goddag, kaptein, De har vist sovet,
jeg vækket Dem, undskyld jeg vovet;
men redaktøren har mig sendt,
De tilgir nok en from skribent.

Det var jo saa De fylgte 70 aar,
og har vel tat Dem mangan taar?
Ja, sa kapteinen, den var sand, san,
jeg antar cirkus hundretusen spand, san.
Hvad liker De saa bedst i livet, hr. kaptein?
Whisky, absolut, for da jeg sover som en stein.
Cognac er forresten ogsaa ganske bra;
det jeg drak en masse av i Afrika.
Ja, kaptein — fortæl! Fortæl
om alt det svarte De har sendt „to hell“.
Jo, det kunde jeg gjerne gjøre,
men, kjære Søren, nu skal du høre:
Naar der blev baade her og der revolter,
saa tok jeg mig en kraftig pjolter

og sendte alle mine sorte folk avsted.
saa jeg fik nyde pjofteren i fred.
— Ak ja! de dage med min sorte pike —
gid jeg atter var i Kongorike
og ikke her paa sorte øen
med pjofter tynd som salte sjøen.
Her hvor kun to og to er fire,
nei, jeg vil aldrig mere ti'ere
en anden vinter her paa øen ha,
men alt med første baaten dra
til sydens sol hvor man kan sove
i ly av palmer; jeg skal love — — —
Her listet jeg mig ut paa taa:
Hyss! hyss! Kapteinen sover naa —

Søren.

*

Fødselsdagsbarnene. II.

Aa Hansemand han er liten, han
bondefilla, bondefilla, liten han.
Aa Hansemand han er kortklippet, han
bondefilla, bondefilla, kortklippet, han.

Aa Hansemand skal ha barter, han
bondefilla, bondefilla, barter han.
Aa Hansemand han er ugift, han
bondefilla, bondefilla, ugift, han.

Aa Hansemand, 26 er han
bondefilla, bondefilla, 26 han.
Han fører bøker saa godt han kan
bondefilla, bondefilla, godt han kan.

*

Fødselsdagsbarnene. III.

Aa Rolfemand han er liten, han
bondefilla, bondefilla, liten, han.
Aa Rolfemand han har langt haar, han
bondefilla, bondefilla, langt haar, han.

Aa Rolfemand han har barter, han
bondefilla, bondefilla, barter, han.

Aa Rolfemand har en kone, han
bondefilla, bondefilla, kone, han.

Aa Rolfemand, 30 aar er han
bondefilla, bondefilla, 30 aar er han.

Han synger visen saa godt han kan
bondefilla, bondefilla, godt han kan.

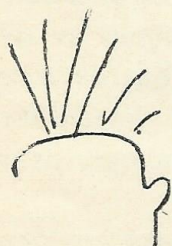
Telegram til »Mørketidende«.

Britisk presse 13. januar 1923:

Lausanne konfererancen utsatte møtet idag for at underkomiteen for Spitsbergenspørsmål kunde diskutere og redigere et lykønskings-telegram til de tre medlemmer av staben i Adventbay som idag fejrer fødselsdagen. Det viste sig desværre umulig at komme til enighet idet tyrkerne mente at grækerne burde bære de dermed forbundne udgifter alene og den russiske delegation nedlagte en protest av principielle grunde. Den slags fællesfeiring maa nemlig betragtes som en slags kommunisme paa hvilken russerne insisterer at de har absolut monopol. Saken blev derefter henvist til avgjørelse paa næste Pariserconference.

Nekrolog.

(Memento morte)

Den her avbildede størrelse avgik onsdag aften kl. 9 $\frac{1}{2}$ ved en stille og rolig død. Naar man betrakter billedet vil man med vemod og smerte tænke paa den bortgangne. Vistnok var han lang og ulænelig, men dog allikevel saa skjøn. — Men alting maa ha en ende, saaledes ogsaa med pastor Østenstads haarlok der kun blev 28 cm. lang og 4 $\frac{1}{2}$ maaned gammel. Bisættelsen foregik paa krematoriet like efter. — I den talrike sørgeskare saaes bl. a. vinterchefen for Store Norske Kulkompanis anlæg paa Spitsbergen, hr. overingeniør Westby med frue; en av byens mest fremragende læger, dr. Broch m. frue; oberst Lundh, chef for kongonegre med mange flere.

Digtsamling.

Længe har det rygte svirret i byens høiere kredse at man inden sit midte hadde en forfatterinde med stort ry i Nordauropa Findland iberegnet. — Til jul utkom ogsaa den med spænding imøtesede samling.

Paa grund av den umaadelige juleliteratur og dens anmeldelse var det umulig at gi boken den rosende omtale som den fortjener, hvorfor dette først blir gjort i dette nummer, idet vi lar diktene tale for sig selv.

Vi kan kun beklage at forfatterinden foretrækker at dække sig bak anonymitetens maske; samtidig som vi uttaler det ønske at hun vil leve længe i landet og holde sit sind ungt som digtene og sin pen skjærpet.

Stemningsdigt. I.

Kul i gruben, kul paa veien,
Kulstøv er det hele greien!
Kul paa gulv og kul paa vægger,
Kulstøv overalt sig lægger.
Kul i sind og kul i hjerte,
Kul i glæde og i smerte.

Stemningsdigt. II.

Vesla skriker klokken tre,
gutten hyler taktfast med
holder paa i flere timer,
siden telefonen kimer.
Her er livlig nok i gaarden
ifra kvelden og til morgen.

Idyl.

Paa tur med bissevovver gjennom dalen,
placert i bund av slæden midt paa halen
med 3 par strømper og mange sko,
med masse tøy paa; jo De kan tro
det er fornøielig naar nordenvinden
skaar 30 kuldegrader ret mot kinden.
Da stiger tankerne som et brus:
Syng mig hjem om I kan — til mit hus.

I anledning av aarsskiftet har vi henvendt os til en række fremstaaende mænd og kvinder i ind- og utland for at høre hvilke ønsker de har for fremtiden.

Direktør Bay ønsker at gruben ikke maa gaa med mindre underskudd end at driften kan bli fortsat.

Overing. Westby ønsker sig barn som ikke holder koncert mellem kl. 3 og 5 om morgenen. — Dette ønske er tiltraadt av *ing. Grøndahl*.

Pastor Østenstad ønsker at han aldrig mer maa faa noget med Madagaskar at gjøre, da dette ikke er regningssvarende.

Fru doktor Broch ønsker sig dit hvor pepren gror „und die Orangen blühen“.

Kaptein Lundh ønsker nye piker i administrationen, men lider forøvrig av søvnløsvet.

Doktor Broch ønsker det var den 15de august og mistænkes derfor av *Grøndahl* for at ha stjaalet „Nidaros“ av samme dato.

Bergquist har fornyet sit ønske om at bli vinterchef.

Boger ønsker han var leder(hund).

Vestegaard ønsker sig en a'n tæne,

Fru ing. Westby har intet bedre ønske end Spitsbergen.

Svendsen ønsker han ikke var saa haarfin.

Ottesen ønsker sig en Lun(dh)tè.

Fru ing. Grøndahls ønsker egner sig ikke for offentligheden.

Gjelsten ønsker at doktoren var vintapper.

Lloyd George ønsker han finder et poeng-at-karre.

Ekskeiser Wilhjem ønsker sig en ny hoggestabbe og sagakrak.

Wilson ønsker mer punkt-lighet i politiken, og Clemenceau(saa) gjerne mer politik i punkterne.

Til hende.

Saa varm, saa skjær og fin!
fyrr og flamme er kjæresten min;
haanet av mange, elsket av fler,
varmet av kyssende livsbegjær.

Er du sur, ligger livet øde,
livsglæden græmmet tildøde.
Du er det ene, og du er alt,
livsens nærende salt.

Kjæresten min, kan du høre?
Jeg hvisker det vart i dit øre,
at du er det bedste jeg hadde,
elskede, elskede snadde!

Vi har fra prof. Snadden mottat følgende skildring av

Renen (Renosaurus Spitsbergensis).

Spitsbergenrenen har antagelig sin oprindelse paa Spitsbergens nordkyst, det bekjendte Rensdyrland ved Bock-bay (ogsaa kjendt for sin store eksport av bakk og bayer).

Green Harbours *Rendal* gjør ogsaa fordring paa at være hjemstedet; men siden befolkningen der er forsvundet er nævnte fordring præskriberet.

Enkelte saakaldte forskere som neppe nok har været iland paa vor øgruppe, har fremsat nogen ørkesløse spekulationer om at renen skulde skrive sig fra Sibirien eller Novaja Semlja og være vandret over isen. Ja, en spansk grande paastaar til og med at Spitsbergen engang i tiden var fortøiet til Nordnorge og at en stiv kuling av sydost brak trosserne og sendte landet med indvaanere paa drift nordover.

Slike formodninger er ganske uinteressante som tankeeksperimenter; men med den voksende geografiske kundskap ogsaa om Nord-Spitsbergen bortfalder de jo fuldstændig.

Renen har fire ben med kløvede klover. — Paa hodet har den *horn* (ikke *Gunnar*, han er paa Trinidad). Disse horn blir skjøre i kulden, hvorved de let brækkes av. Saaledes gaar det til at de djerve opdagelsesreisende paa sine vaagsomme færdier gjennom Spitsbergens ensomme indre kan finde renhorn paa flat mark.

Renen har et velsmakende kjøt, overtrukket med et dobbelt saa tykt lag av spæk. Dette spækklag er igjen overlagret med en tæt graa pels, hvor haarene er nøiagtig like lange, og som maa betegnes som absolut *renhaarig*.

I det nævnte spækklag opbevarer renen en del av vinterprovianten. Hvad den ellers trenger sparker den op av sneen ved hjelp av de kløvede kløver (se ovenfor). Man forstaar let at paa det haarde føre som landet har i de senere vintermaaneder, kan kun en haar(d)før dyrerace klare at fremsparke det til livets ophold nødvendige, naar dette er at søke under sneen.

Saasnart renen vel er færdig med sin overvintring, utsættes den for en livsfarlig klapjagt, idet jægere bevæbnet med niste, gevær og to til tre langhaarede hunder staar den efter steken. — Som oftest ender den da ogsaa i en kjøtgryte, i likhet med sine frænder, der har tilbragt vinteren i ro paa kjøtlageret i gruben.

Prof. Snadden.

Opgjør.

En kvell jeg gik i redaktionens dør,
raabte redaktøren til mig: „Hør!
Det var rigtig godt du kom,
ti som sidst jeg ber dig om:
Ta din blok og dyp din pen,
gaa saa til kontoret hen,
der vi atter har opgjør!
— — — Har du ikke set det før?
Ho! Ho! De løper om i nord og sør.
En ser ut som har han mavepine,
en gaar rundt som slaat i svime;
andre sitter halvt bedøvet
som de hadde spriten røvet.
Alle har de mistet hue,
kort sagt: Der er huskestue!
Men gaa nu selv, saa du kan se og høre
dette maanedlige røre,
som dem kalder for opgjøre!

*

Jeg gik stille henad gaden,
som er „Broadway“ her i staden.
Himlen den var klar og luften kald,
klokken var saan cirka tolv.
Snart jeg stod i ytre gangen,
hvor jeg hørte denne sangen:
„Hvorfor skal en kjase sig ihjel?
Det er det allerværste for en sjæl.“
Da jeg tittet gjennom gluggen,
saa jeg nogen rive sig i luggen;
en stod kjækt med luen paa en snur,
en anden tok sig rent ut sagt en lur.
Det var hele denne truppen:
Boger, Bergquist, Sverderuppen.
Jeg gik ind og hilste flot,
tok saa av min ene vot,
hentet ut av lommen blokken,
hvorpaa jeg tiltalte flokken:

„Er her altid slik en arbeidslyst?“
Alle svarte „Ja!“ og slog sig paa sit bryst.

*

„Jeg som fører lønningsliste,
hænge i maa til de sidste
skruer løsner i min hjerneboks,
da først faar jeg atter ro,
saa jeg kan i vinduet glo!“
Hertil svarte jeg: „Ho! Ho!“
„Og jeg, jeg fører syke, skade, skoft,
det er bunker ifra tak til loft.
Skofter dem, jeg skriver ringer.
Tænk Dem, i december tusen en og nitti,
jeg var nær blit rent vanvittig;
for jeg drømmer, ser og spiser ringer
og det stadig for mig klinger,
klinger, ringer, klingelinger,
tusenvís av skokteringer.
Sikkert vil en vakker da'
min forstand gaa her ifra.“
„Men hvad gjør *De* da?“
Jeg lo kun og noterte ned,
men da blev han for alvor vred.
„Staa der slik og le *De* tør?
Sverdrup gi ham et oppgjør!“
Ærmene de opad bretter,
og i sine ben de sprætter.
Jeg veien ut av døren korter,
mens de roper: „Kom an!!“

Reporter.

»Polarbikkja«.

(Skildring fra dyrelivet paa Spitsbergen)

Polarbikkja er en egen race. — Den opholder sig foruten i polaregnene ogsaa i hundegaarden samt i byens søpplekasser. — Dens utseende er ikke som andre bikkjers, dog med den undtagelse at det andet øre i almindelighet er bitt eller skutt av. — Den anvendes av damerne som skjødehund, men benyttes ogsaa til at trække smaa læs, samt som fotvarmere i ytre kontorer.

Da disse hunde er kjendt som litet snakkesalige egner de sig fortrinlig for maaneskinsture hvor der er damer med. — Mange er av den feilagtige mening at polarhunden er klok, men jægere kan til sine tider begaa enestaaende dumheter, naar de forsøker at avlive den.

Prof. Snadden, junior.

*

Da redaktionen fortvæk blir oversvømmet av forøvrig meget fortrinlige og værdifulde skildringer fra dyrelivet — av professor Snadden ditten, og professor Snadden datten, og byen desuten er i besiddelse av pattedyret Snadden, baaten Snadden, Sverdrups snadde — og andet snadder, saa vil vi i al ærbødighet anmode De ærede herrer at bytte navn, saa vi for fremtiden kan holde mere orden i papirkurven.

Red.

Smaaplukk.

I anledning av efterlysning av dr. Kiile og frues „Kjære“ i sidste nr. av „Smudsbladet“ ringte vi op Edvard Bjørnsvik, som meddeler at der ikke findes mer igjen paa lager. — Han for sin del kunne ikke huske at dr. Kiile hadde efterladt sig andet end børnløse gjæs her paa Spitsbergen, hvorfor „Kjære-pap“ heller ikke har været nævnt siden doktoren forsvandt.

*

Bolsingen i december 1922.

Grubeingeniøren til Stiger (i telefonen): „Der fins ingen som gjør noget, og enkelte andre som ingenting gjør“.

*

En indsender spør:

„Er ny bolsing under opseiling i gruben?“ — Vi vet det ikke, men sikkert forlydende vil vite at der ikke findes mer kritt igjen til merkning av vognene. Og den dag det indtræffer at der bare blir *ett* krittstykke igjen, resikerer vi „krittventning“ i likhet med vognventning, hvilket uvægerlig gaar over i bolsing. — Dette forekommer os i høi grad besynderlig, da Store Norske jo i længere tid har drevet paa krit(a).

*

Vi har mottat følgende begeistrede hyldest til fødselsdagsbarna:

Et hurra! for kaptein Lundh
hold Dem bare frisk og sund.

Et hurra for Tyrihans
besjælet av den sjette sans.
Et hurra for redaktøren
barre spør'n han svarer kun:
„Nu en anden staar for tør'n.

og følgende hjertesuk:

Ak ja!
Morgenstund har vel guld i mund; men bly i bagen!
Det erfarer iallefald jeg nu om dagen.

Enestaaende sildefiske paa Spitsbergen.

Tiltrods for at der i gamle bøker staar beretninger om rik hvalfangst og sælfangst i de polare farvand, hvor der i senere aar været sterk diskussion om hvorvidt der findes spekesild i Spitsbergens fjorde — eller ikke. —

Takket være enestaaende forstaaelse og generøsitet av markspekulanten Grøndahl er det imidlertid lykkedes en expedition, bestaaende av de fremragende forskere og fangstmænd: Hr. grubeingeniør E. Sverdrup, og hr. skoftregistrator O. Bergquist, begge ansat i Store Norske Spitsbergen Kulkompagni A/S — Advent Bay, Spitsbergen — at skaffe positivt bevis for at saa er tilfældet. —

Utrustet med 20 m. hyssing, fiskekrok og portnøkkel lykkedes det nævnte djerpe mænd i mulm og mørke at bane sig vei over skjæringen ned mot sjøen. —

Det viste sig imidlertid at isen ved skjæbnens ironi og sterk sønnavind var brutt op ved land, saa det ikke var mulig at komme utpaa; tiltrods for at nævnte mænd efter sigende har fremragende evner til at gaa i vandet.

Ukuelig og raadsnare gjør de imidlertid helt om, og faar med hjælp av portnøkkelen dirket sig ind paa Store Norges Sildelager — og slænger ut. —

Tiden gaar i den mest nervepirrende spændig. Den ene fangstmand gjør tidsobservationer, mens den anden for sikkerhets skyld tok etpar halvstik med snøret om loftsbjelken. —

Saa, endelig — efter en halv times tid napper det. 2 par ben stemmes mot tøndekanten, og ind hales 3 blinkende fisk, der ved nøiere undersøkelse viser sig at være spekesild — av prima sort. Aa det merkelige var at snøret hadde lagt sig som en rendesnare om fiskenes

hals, saa at disse maa siges at ha hængt sig, og saaledes ha begaaet selvmord før de kom op av det tilvante element.

— Efter dette epokegjørende resultat hadde fangstmændene selvfølgelig ikke tid at forbli længer paa aastedet; men skyndte sig tilbage til byen hvor de til kaffe og smørrebrød berettet om den anstrengende og hædrende færd.

— Vor Ø —

(digt)

Det er ofte sagt og tiere ment
at øen hernord er saa gold,
det falder saa tungt at si noget vent
for stemmen blir let saa kold,
naar talen falder paa is og sne
og øiet stænges av frossen bræ;
naar natten strækker sig døgnet over
og alnaturen saa livløs sover.

Ja, saa er det sagt, og tiere ment,
men alt gives ikke saa fort,
og aldrig blir det vel helt forsent
at pensle litt mindre sort.
For nok er her stundom mørkt og smaat
og ofte er daarlig blandet med godt;
men øen som ligger mot pol som lik —
Se paa vor ø, og du finder den rik.

Naar engang du sier farvel, vil du se
du fik dette landet kjær.
Du lærte at elske den skinnende bræ.
Aa ven — det vil falde dig svært
at se paa de fjeld med de stolte drag
og vite at nu er det sidste dag
du ser disse linjer og skuer den pragt
det meislede rene, den trodsige magt.

Naar engang dernede, da mindes du nok
hvor solen straalet hernord.
Da husker du ogsaa den viltre flok
av nordlys som jagende for —

Naar tankerne gaar mot det mørke land
da vet du at bølgen mot bergets strand
ikke synger for drivende lik
men at øen trods alt er rik.

Poetikus.

Redaktionen har saa til slutning begaatt følgende pragtfulde vers:

„Denne bokholder'n vi har
fører bøker som en kar
til han skrivekrampe faar uti haand.
Han til spøk og vits er klar
og med fyldepenner snar
skriver næste blad med sprudlende aand.

Redaktionen avsluttet kl. 6.10 13—1—1923.

Rolf Grøndahl,
uansvarlig redaktør